

Forum for
utvikling og miljø

OM FORUM FOR UTVIKLING OG MILJØ:

Forum for utvikling og miljø (ForUM) er et nettverk av rundt 50 norske organisasjoner som er religiøst og partipolitisk uavhengig. Tilsammen representerer vi et stort og kunnskapsrikt mangfold innen miljø, utvikling, fred og menneskerettigheter. Våre medlemmer representerer til sammen en stor del av Norges befolkning.

Vi ønsker å stå sammen for å bruke tyngden, bredden og den samlede kunnskapen til å fremme en rettferdig, fredelig og bærekraftig utvikling i verden.

ForUMs visjoner er demokrati og fredelig verden, basert på rettferdig fordeling, solidaritet, menneskerettigheter og økologisk bæreevne.

Bærekraftig utvikling innebærer å imøtekomme dagens behov uten å forringe mulighetene for kommende generasjoner til å få dekket sine.

Historikk: Helt siden Brundtlandkommissjonen satte begrepet på dagsorden for 30 år siden har ForUM utviklet og fremmet tverrfaglige anbefalinger fra det norske sivilsamfunnet om bærekraftig utvikling. ForUM har jobbet tett med utvikling og implementering av FNs bærekraftsmål, klima og finansiering for utvikling, og viderefører dette tverrfaglige arbeidet framover.

VÅRT FORMÅL:

ForUM-fellesskapet skal, i henhold til vedtektene § 2.2.:

- legge til rette for felles politikkutvikling i internasjonale miljø- og utviklingsspørsmål.
- drive politisk påvirkning på prioriterte områder.
- være et faglig kompetansemiljø på internasjonale miljø- og utviklingsspørsmål.
- være en sentral møteplass for freds-, miljø- og utviklingsorganisasjoner i Norge.

INNHOOLD

4	STYRELEDER HAR ORDET
5	INNLEDNING
7	30 ÅR FOR BÆREKRAFTIG UTVIKLING
8	SAMMEN FOR FNs BÆREKRAFTSMÅL
10	ØKONOMISK BÆREKRAFT
13	MILJØMESSIG BÆREKRAFT
16	SOSIAL BÆREKRAFT
19	INTERNASJONALT SAMARBEID
22	FORUM SOM ENDRINGSAKTØR OG KOMPETANSEBYGGER
24	KOMMUNIKASJON
26	FORUMS ARBEIDSGRUPPER I 2017
27	STYRETS BERETNING 2017
29	ÅRSREGNSKAP
31	FORUMS MEDLEMMER 2017
31	FORUMS STYRE OG SEKRETARIAT

Design: Röst

Utgitt av Forum for utvikling og miljø 2018

Plantede mangrovetrær på Fiji. Mangrovetrær absorberer effektivt karbon, beskytter mot jorderosjon og er viktig for å bevare livet i havet. Foto: Fijianske myndigheter

STYRELEDER HAR ORDET: MAKE THE PLANET GREAT AGAIN

Overskriften er stjålet fra Frankrikes president Macron etter at USA varslet at de ville trekke seg fra Parisavtalen. ForUM ønsker å bidra til en mer bærekraftig utvikling og har i 2017 arbeidet sammen med våre 50 medlemsorganisasjoner samt organisasjoner i utviklingsland og andre partnere for å nå bærekraftsmålene, med mål om å avskaffe ekstrem fattigdom innen 2030 og stanse klimaendringene før det er for sent.

Vi venter fortsatt på at regjeringen skal komme med en nasjonal handlingsplan for implementering og gjennomføring av FNs bærekraftsmål i Norge som Stortinget har bedt om og Høyre har programfestet, men er glade for de forpliktelsene og tiltakene som iverksettes både nasjonalt og internasjonalt. Vi er utålmodige, men finner gode samarbeidsløsninger på tvers av sektorer i arbeidet for å promotere og nå FNs bærekraftsmål. Norge er et foregangsland internasjonalt på flere områder, og kan og bør være det for implementering her hjemme også.

2017 har vært et begivenhetsrikt år, hvor ForUM og medlemsorganisasjonene sammen har jobbet frem viktige seire. Vi har sett tilløp til styrket norsk klimafinansiering og -rapportering, FNs medlemsland har vedtatt en nullvisjon om marin forurensning, Oljefondet tar større skatteansvar i sitt arbeid, vi har fått flertall på Stortinget for en samstemthetsreform, og regjeringen skal altså lage en plan for gjennomføring av bærekraftsmålene.

Samarbeid har vært nøkkelen til disse resultatene.

ForUM har også tatt viktige grep for å sikre en bærekraftig drift, og lyktes også i 2017 endelig med å styrke finansieringen fra flere kilder: Økt flerårig finansiering fra Norad, samt flerårig finansiering fra ny privat donor (Gates Foundation), og fortsatt støtte fra Klima- og miljødepartementet skaper stabilitet for å snu en vanskelig finansiell situasjon. Denne støtten gjør det mulig for det norske sivilsamfunnet å jobbe helhetlig og koordinert for å nå bærekraftsmålene og klimamålene.

Resultatene kommer som et resultat av en godt forankret strategi som ble enstemmig vedtatt ved ForUMs årsmøte i 2017, med bærekraftsmålene som felles retning. Men resultatene ville ikke kommet hvis det ikke var for det samarbeidet og innsatsen medlemsorganisasjonene, styret og samarbeidspartnerne vår står for, sammen med dyktige, engasjerte og dedikerte ansatte i sekretariatet.

Jeg vil takke alle for innsatsen og samarbeidet i 2017, og ser frem til mer jobb for å nå nye mål og sikre nye resultater i 2018 og årene frem mot 2030.

Rune Arctander
Styreleder, Forum for utvikling og miljø
Assisterende generalsekretær,
FN-sambandet
Foto: FN-sambandet

INNLEDNING: Ringer i vann

Når engasjerte, kompetente mennesker finner hverandre og samarbeider godt om felles mål kan man skape ringer i vann og forandre verden.

De globale utfordringene henger sammen. Skal vi lykkes med å avskaffe ekstrem fattigdom og stanse klimaendringene før det er for sent trengs bredt samarbeid på tvers. Dette bidro Forum for utvikling og miljø (ForUM) til i 2017. Vi er et nettverk av 50 norske organisasjoner som samarbeider for bærekraftig utvikling. Vi samler engasjerte, dyktige mennesker på tvers av fag, alder, politisk og religiøs tilhørighet. I tillegg samarbeider vi med andre sektorer og på tvers av landegrenser.

I 2017 fortsatte ForUM å koordinere det norske sivilsamfunnets arbeid med å nå FNs bærekraftsmål og klimamål. Sivilsamfunnet er viktige partnere og pådrivere for dette både hjemme og ute.

Sammen lagde vi analyser og innspill om samtlige 17 bærekraftsmål og 169 delmål. Disse helhetlige løsningsforslagene for en samstemt politikk for bærekraftig utvikling ble delt med Regjeringen, Stortinget og med nasjonale og internasjonale samarbeidspartnere, med god respons.

ForUM satt også i 2017 i den norske regjeringsdelegasjonen under FN-toppmøter om bærekraftsmålene, klima og miljø. Her samarbeidet vi også tett med toneangivende internasjonale sivilsamfunnskoalisjoner, organisasjoner og eksperter for å skape positiv endring.

Blant temaene vi løftet gjennom ulike seminarer, publikasjoner, politiske innspill, kommunikasjons- og påvirkningsarbeid, støtte til sivilsamfunn i utviklingsland og i forbindelse med FN-møter var tiltak for rene hav, helsetilgang for alle, bærekraftige og ansvarlige investeringer, ungdomsmedvirkning, matsikkerhet, finansiell åpenhet, bedre kontroll med våpenhandelen og en klimapolitikk som gjør oss i stand til å oppfylle Parisavtalen. Og sammen med vår internasjonale partner Together 2030, kartla vi hvordan sivilsamfunnskoalisjoner i 34 land i Afrika, Latin-Amerika, Asia, Oseania og Europa og er involvert i implementering av bærekraftsmålene.

Skal vi nå bærekraftsmålene må flere kjenne til dem. I 2017 samarbeidet vi med prisbelønte filmskapere som vi lagde mer enn 30 korte filmer med. Filmene ble spredt gjennom sosiale medier. Vi startet også arbeidet med en TV-serie på nett for en yngre målgruppe.

På neste side kan du lese om syv høydepunkter og politiske seiere fra 2017.

De gode resultatene har vi sammen jobbet hardt for, og med økt støtte både fra statlig og private givere i 2017. Tusen takk til alle som bidro! Vi ser fram til videre samarbeid i 2018 for en bedre verden, med levende sivilsamfunn som bryr seg om framtida. Bli med!

Borghild Tønnessen-Krokan
Daglig leder, Forum for utvikling og miljø.
Foto: UNDP

SYV SEIERE I 2017:

Å jobbe for en bærekraftig, fredelig og rettferdig verden er et langsiktig og utfordrende arbeid. Samtidig var det også i 2017 flere lyspunkter. Sammen med medlemsorganisasjoner, styret og partnere fikk Forum for utvikling og miljøes sekretariat gode politiske gjennomslag for flere saker vi har jobbet lenge med. Her er noen av høydepunktene fra 2017:

1

Regjeringen skal lage en **handlingsplan** for FNs bærekraftsmål

2

Regjeringen skal styrke **klima-finansieringen** og –rapporteringen

3

Oljefondet skal ta større **skatteansvar**

4

Nullvisjon or **marin forsøpling** vedtatt av FN, anført av Norge med ForUM representert ved WWF i delegasjonen

Under ForUMs årsmøte diskuterte politikere fra Høyre, Venstre, KrF og SV hvordan FNs bærekraftsmål kan nås.

5

Regjeringen stanset **salg av ammunisjon** til De Forente Arabiske Emirater som kriger i Jemen, der sykehus og skoler angripes

6

Regjeringen skal styrke satsningen på **matsikkerhet og ernæring**

7

Regjeringen skal opprette et **dialogforum for en samstemt politikk** for bærekraftig utvikling og innføre en **samstemtreform**

30 ÅR FOR BÆREKRAFTIG UTVIKLING

Bildet viser Gro Harlem Brundtland sammen med leder for Felleskampanjen - og senere for ForUM - Elin Enge.

I 2017 markerte ForUM at vi har samlet det norske sivilsamfunnet for bærekraftig utvikling i 30 år.

I 1987 lanserte FNs Verdenskommisjon for miljø og utvikling (Brundtland-kommisjonen) rapporten «Vår felles framtid». Den er også vår felles fortid: Da ble ForUMs forløper «Felleskampanjen for jordas miljø og utvikling» opprettet for å skape folkelig engasjement om Brundtlandrapportens anbefalinger.

Felleskampanjen omfavnet raskt de fleste miljø- og solidaritetsorganisasjoner i Norge. Den inspirerte også til lignende initiativ i andre land og sto sentralt i opprettelsen av en internasjonal samarbeidsplattform rundt Rio-toppmøtet i 1992.

Brundtlandkommisjonens arv har blitt ført videre med FNs bærekraftsmål.

SAMMEN FOR FNS BÆREKRAFTSMÅL

FNs bærekraftsmål rommer den sosiale, økonomiske og miljømessige dimensjonen av bærekraft. Dette gjenspeiles i ForUMs fagpolitiske arbeid i 2017.

Både som partnere og pådrivere bidro sivilsamfunnet i 2017 til at bærekraftsmålene skal nås innen 2030. I tillegg til å koordinere arbeidet i sivilsamfunnet i Norge, samarbeidet ForUM med internasjonale aktører som sivilsamfunnskoalisjonen Together 2030, blant annet om en kartlegging som viser at sivilsamfunn i utviklingsland i større grad må involveres i implementeringen av bærekraftsmålene hvis verdens ledere skal kunne nå dem, leaving no-one behind.

Skal bærekraftsmålene nås, trengs bredt samarbeid på tvers av disiplin og sektor. ForUM fortsatte derfor dialogen med myndigheter, FN, næringsliv, akademia, kommunikatører og sivilsamfunn i 2017.

Videre trengs en samstemt politikk for utvikling. ForUM har i en årrekke arbeidet for dette. Derfor var vi veldig fornøyd med flertall for samstemt-reform på Stortinget i vår. I 2017 varslet regjeringen et samstemthetsreform og et nytt forum om samstemthet.

Erna Solberg møtte norske organisasjoner før Norges gjesteopptreden i G20 7-8 juli 2017. Fra venstre: Tove Wang (Redd Barna), Kjetil Abildsnes (Kirkens Nødhjelp), Maren Hemsett (SLUG), Borghild Tønnessen-Krokan (Forum for utvikling og miljø), Erna Solberg (statsminister), Tuva Widskjold (Changemaker), Camilla Lyngen (Unge funksjonshemmede), Ungdom og fritid.

ForUM anbefalte også en ny utviklingsministerpost, noe som ble opprettet i 2018.

Siden 2015 har ForUM jobbet for at regjeringen skal utvikle en nasjonal handlingsplan for hvordan Norge skal nå de 17 bærekraftsmålene, både nasjonalt og internasjonalt. ForUM fremmet anbefalinger blant annet gjennom innspillsrapporten «17 mål 1 framtid: Slik kan Norge nå FNs bærekraftsmål innen 2030» i 2017. Rapporten inneholdt analyse og anbefalinger til samtlige 17 mål og 169 delmål, i tillegg til overordnede anbefalinger til organisering av arbeidet. Rapporten ble delt med politisk ledelse før FNs politiske høynivåmøte om bærekraftsmålene – der ForUM satt i den norske delegasjonen – og G20-møtet, der ForUM møtte statsministeren i forkant. I 2017 ble det endelig stortingsflertall for en slik plan. Også regjeringens største parti, Høyre, programfestet dette i 2017. ForUM fulgte opp med anbefalinger bl.a. i forbindelse med innspill til statsbudsjettet og ny regjeringserklæring.

For at flere skal bidra til at bærekraftsmålene nås må målene bli bedre kjent. I 2017 lagde ForUM mer enn 30 kortfilmer om bærekraftsmålene som ble spredt i sosiale medier av ForUM og våre medlemmer. Vi begynte også arbeidet med en tv-serie på nett for en yngre målgruppe.

Går verden til helvete? Skoleungdom fylte Arendals kulturhus da ForUM sammen med Arendal-ukas UNG, Verdens Beste Nyheter, SAIH, Spire og Changemaker arrangerte en samtale med unge, inspirerende mennesker som engasjerer seg for en bedre verden: Skuespiller Carl Martin Eggesbø fra «SKAM», Philip Rynning Coker fra Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom, forfatter Nancy Herz fra TV-Aksjonen i Oslo, og forfatter og samfunnsdebattant Sumaya Jirde Ali. Foto: Verdens beste nyheter

Vi er med i Forum for utvikling og miljø fordi vi trenger noen som kan se helhetlig på bærekraftsmålene og løfte felles initiativ som hver enkelt av oss ikke har kapasitet eller mandat til å gjøre alene.”

– Sex og Politikk

ForUM fremmet anbefalinger for utvikling av en nasjonal handlingsplan blant annet gjennom innspillsrapporten «17 mål 1 framtid: Slik kan Norge nå FNs bærekraftsmål innen 2030» i 2017. Rapporten inneholdt analyse og anbefalinger til samtlige 17 mål og 169 delmål, i tillegg til overordnede anbefalinger til organisering av arbeidet. Rapporten ble delt med politisk ledelse før FNs politiske høynivåmøte (HLPF) om bærekraftsmålene – der ForUM satt i den norske delegasjonen i New York i juli 2017.

ØKONOMISK BÆREKRAFT

ForUM har i mange år jobbet med forskjellige aspekter ved økonomisk bærekraftig utvikling. I 2017 har hovedfokus vært rettet inn mot spørsmål om skatt og kapitalflukt, bærekraftige investeringer og ansvarlig næringsliv. I tråd med ForUMs strategiske arbeid med å vinkle all vår innsats mot å bidra til å nå FNs bærekraftsmål, har også disse temaene blitt tettere knyttet til Agenda 2030.

Ansvarlig næringsliv

2017 ble et år der næringslivet for alvor fikk øynene opp for FNs bærekraftsmål. Under FNs høynivåmøte om bærekraftsmålene, High Level Political Forum (HLPF), arrangerte FN et eget Business Forum med rekordoppmøte. 1500 representanter fra selskaper verden over deltok på møtet der også ForUM deltok. Samtidig utvikler aktører i privat sektor nye bærekraftsinitiativ. Både store og små selskap uttrykker at bærekraftsmålene har blitt blant bærebjelkene i virksomheten.

Næringslivets omfavnelse av bærekraftsmålene har vært oppløftende. ForUM deltok også på FNs årlige forum for næringsliv og menneskerettigheter i Genève i november. Næringslivets deltakelse her synker imidlertid i takt med deres økende deltakelse i bærekraftsmålene. ForUM mener isikoreduserende tiltak og ansvarlig drift er noe av det viktigste næringslivet kan gjøre for å oppnå bærekraftsmålene. Derfor har ForUM i løpet av 2017 sett at det blir avgjørende å jobbe for at selskapenes arbeid med bærekraftsmålene begynner med et grundig løft av egen ansvarlighet, bundet av FNs veiledende prinsipper for selskaper og menneskerettigheter og OECDs retningslinjer for ansvarlig næringsliv.

I 2015 vedtok regjeringen en nasjonal handlingsplan for oppfølgingen av FNs veiledende prinsipper om næringsliv og menneskerettigheter. Det eneste konkrete tiltaket som her blir vurdert er å opprette et veilednings-senter om næringslivets samfunnsansvar – noe som har blitt ønsket velkommen både av sivilsamfunn og næringsliv. I 2017 informerte regjeringen om at dette ikke kommer til å bli gjennomført. I 2017 vedtok også Stortinget å fjerne årsberetningskravet for små foretak (færre enn 50 ansatte eller mindre enn 70 millioner NOK i salgsinntekt). En svært stor andel av norske selskaper vil med dette nå slippe å rapportere på menneskerettigheter. Mindre rapportering betyr mindre bevissthet i selskapene og mindre informasjon til oss utenfor selskapene.

Manglende gjennomslagskraft for de frivillige rammeverkene for ansvarlig næringsliv (OECD og FNs retningslinjer) har blant annet ført til økt fokus på arbeidet for en bindende FN-traktat for næringslivets menneskerettighetsansvar. Norge gikk i 2016 endelig inn i FN-møtene om dette og Norge har i 2017 fortsatt å møte, men det er lite fremgang i prosessen. ForUM har møtt Utenriksdepartementet, bl.a. gjennom Kompakt-samarbeidet for å utfordre Norge til å ta større ansvar og å bygge gode allianser som kan føre prosessen inn på rett spor.

“ Vi tror vi skaper mer forandring når vi som sivilt samfunnet forener krefter og jobber sammen mot målet om bærekraftig utvikling og en rettferdig verden. ForUM skaper en plattform for nettopp dette. Det er en arena der vi kan utveksle erfaringer, finne felles standpunkt og felles mål, slik at vi kan gjøre hverandre gode og dra i samme retning.”

- Changemaker

ForUM arrangerte eller innledet på en rekke arrangementer om SDGene og næringslivet: ForUM innledet på seminar i regjeringens Kompetanseforum, for OECDs kontaktpunkt, på en internasjonal konferanse i NHO, styrte ordet på FN-dagen om temaet, og gjennomførte rundebord om næringslivets rolle i FNs bærekraftsmål. ForUM har samarbeidet med medlemsorganisasjoner, vært i dialog med Nasjonal institusjon for menneskerettigheter, og jobbet opp mot Stortinget.

I tillegg bidro ForUM til utgivelsen av rapporten «Removing Barriers to Justice» som beskriver hvordan en traktat kan fjerne hindrene for gjenoppbygging og oppreisning for ofre for næringslivsrettede menneskerettighetsbrudd.

Et bærekraftig oljefond

Norge skal føre en samstemt politikk for bærekraftig utvikling og har satt FNs bærekraftsmål som rammeverk for dette. Oljefondet er verdens største statlige investeringsfond og fondets virksomhet har stor påvirkning på utviklingen av globale finansielle normer.

Våren 2017 trakk oljefondet seg ut av skatteparadis. Det er et viktig gjennomslag - en rapport fra ForUM viste at 1/5 av Oljefondet gjør seg bruk av skatteparadiser.

Oljefondet tok også ytterligere skatteansvar i 2017: I 2017 utviklet oljefondet sitt femte forventningsdokument som brukes i fondets aktive eierskap. Dokumentet handler om forventningene fondet har til selskapene de investerer i når det gjelder skatt og åpenhet. Oljefondet har allerede forventningsdokumenter på klimaendringer, vann, barns rettigheter og menneskerettigheter. Det ble også i 2017 varslet et forventningsdokument på korrupsjon. ForUM har bidratt til koordineringen av innspill og kontakflater mellom oljefondet og norske organisasjoner vedrørende utviklingen av disse dokumentene. Forventningsdokumentet på skatt er en stor og viktig avgjørelse.

Samtidig er det vanskelig å vite hvordan disse dokumentene faktisk brukes og hvilke resultater bruken av dokumentene gir. Det er dessverre lite åpenhet rundt bruken av dokumentene og oljefondets aktive eierskap. Det vil være avgjørende at oljefondet øker sin åpenhet og kan vise til resultater ved bruken av forventningsdokumentene slik at de blir mer enn bare fine ord. Ved finansdepartementets årlige stortingsmelding om forvaltningen av oljefondet fokuserte ForUM på åpenhet, ansvarlig långivning, og å åpne for å investere i unotert infrastruktur i sitt innspill til Stortinget og på høring.

I august 2017 lanserte ForUM og ni andre organisasjoner rapporten «The promise of sustainable investing» til over 100 deltakere på Arendalsuka første dag. Rapporten er skrevet av Sony Kapoor og Linda Zeilina ved tenketanken Re-Define. Rapporten konkluderer med at fondet kan bli langt bedre til å følge opp egne instruksjoner for bærekraftige investeringer i praksis.

På FN-dagen arrangerte FOKUS og FN-organisasjonene i Norge seminar om næringslivet og bærekraftsmålene.

ForUM deltok på FNs årlige forum for næringsliv og menneskerettigheter i Genève i november. Et aktsomt og ansvarlig næringsliv trengs for å nå bærekraftsmålene. Foto: ForUM

Samtidig finnes det begrensninger i mandatet som umuliggjør en helhetlig etisk og bærekraftig forvaltning, og mer omfattende endringer trengs. I 2017 ble også NOUen «Ny sentralbanklov. Organisering av Norges bank og Statens Pensjonsfond Utland» lagt frem under ledelse av Svein Gjedrem. Her anbefales det å skille ut forvaltningen av oljefondet fra Norges Bank. Samtidig blir etikkrådets rolle diskutert. Sentralbankloven, forvaltningen av oljefondet og drøfting av oljefondets mandat vil ha stor innflytelse på bærekraften i oljefondets virksomhet. I 2017 begynte ForUM og medlemsorganisasjonene arbeidet med å utvikle posisjoner og felles politisk inngang til debatten om ny sentralbanklov som kommer til Stortinget i 2018.

Finansiering for utvikling

2015 var året for de store FN-avtalene. Agenda 2030, eller «bærekraftsmålene» som de har blitt hetende, og Paris-avtalen ble vedtatt. Vedtatt ble også den litt mindre kjente Addis Abeba Action Agenda, som er en implementeringsplan for hvordan verden skal finansiere oppnåelsen av bærekraftsmålene. Agendaen er omfattende, men ikke god nok. Bistand er ikke nok hvis bærekraftsmålene skal nås. Samtidig som det er viktig å satse på næringsutvikling og jobbskaping, ligger det største potensialet i å øke offentlige inntekter. I følge Oxfam ble hele 77 prosent av tusenårsmålene finansiert av utviklingslandenes egne inntekter. Finansiering for utviklings-prosessen i FN trenger tydelig politisk styring og styrking.

ForUM jobbet i 2015 sammen med et samlet globalt sivilsamfunn, og med stor drahjelp fra utviklingslandene i forhandlingene, for å styrke det globale skattesamarbeidet ved å opprette et mellomstatlig skatteorgan. Det fikk man ikke gjennomslag for i 2015, og siden det har ForUM jobbet for at Norge, som opprinnelig støtter idéen, løfter spørsmålet om et mellomstatlig skatteorgan i FN på agendaen igjen. I dag utvikles globale skattenormer og tiltak mot skatteparadis i stor grad gjennom OECD, der utviklingsland har lite makt og tilgang til beslutningsprosessene. ForUM har i 2017 gitt flere innspill og utfordret norske myndigheter om at det er på tide å løfte opp dette spørsmålet i FN igjen, særlig etter 2016 og 2017s avsløringer om ulovlig skatteflukt gjennom Panama Papers og Paradise Papers. Det er utviklingsland som rammes hardest av kapitalflukt og bruk av skatteparadis, og derfor er det også avgjørende at utviklingsland har en lik plass rundt bordet når globale skattenormer utvikles. Norge har opprettholdt trykket på å jobbe for å bedre utviklingslands skattemyndigheter og fokuserer på Addis-agendaens (og Bærekraftsmålenes) målsetting om økt nasjonal ressursmobilisering. ForUM har i denne sammenhengen jobbet for at Norge også løfter spørsmålet om et mellomstatlig skatteorgan i FN som viktig for å bidra til dette.

Etter 2015 har Finansiering for Utvikling-sporet i FN blitt viet lite oppmerksomhet fra medlemslandene til tross for vedtaket om et årlig oppfølgingsforum. ForUM har i 2017 fokusert på at Norge kan være med å gjøre dette FN-sporet viktigere igjen. ForUM har ved gjentatte møter med Utenriksdepartementet, samt gjennom deltakelse i Norges delegasjon til HLPF, bedt om økt innsats på dette årlige oppfølgingsforumet. I desember 2017 møtte ForUM og flere medlemsorganisasjoner den nye utenriksministeren i et møte dedikert til hvordan Norge bør jobbe videre med finansiering for utvikling-tematikken.

Oljefondet kan bli langt bedre til å følge opp egne instruksjoner for bærekraftige investeringer i praksis, mente forfatterne av denne rapporten som ForUM og ni andre organisasjoner lanserte under Arendalsuka.

MILJØMESSIG BÆREKRAFT

Fiji var i 2017 vertsland for klimaforhandlingene (COP23). Landet ble i 2016 hardt rammet av orkanen Winston. Foto: Fijianske myndigheter.

Klima

Det viktigste verktøyet for å nå klimamålet i bærekraftsmålene er Klimakonvensjonen (UNFCCC), og særlig Parisavtalen om å begrense klimaendringene til 1,5-2°C. Klimamålet i bærekraftsmålene henviser til UNFCCC-prosessen for implementering. Derfor har ForUM prioritert å arbeide med UNFCCC-prosessen som del av arbeidet med Agenda 2030. Norge har et særlig ansvar på dette området siden klimamålet er blant bærekraftsmålene Norge vil ha størst utfordringer med nå. Norge har store utslipp, men også store ressurser til å kunne nå målet.

I løpet av 2017 var verden vitne til et stort antall klimarelaterte katastrofer. 20 millioner mennesker var avhengige av akutt nødhjelp for å overleve en tørke i Øst- og Nord-Afrika som ble omtalt som den verste humanitære katastrofen i FNs historie. Sørøst-Asia opplevde en flom som rammet 40 millioner mennesker, og en tredjedel av Bangladesh lå under vann. Mange lokalsamfunn og infrastruktur på karibiske øyer ble lagt i grus som følge av ekstremvær, og land som Sierra Leone, Kongo, Haiti, Nepal og India opplevde også store utfordringer knyttet til klimaendringer.

2017 var også et intenst år for ForUMs klimagruppe, der 15 forskjellige organisasjoner arbeidet tett sammen. Gjennom et titalls skriftlige fellesinnspill og et tjuetalls felles møter med makthavere og politikere, et stortingsseminar, en rapport med lansering, og kronikkene «Solberg kan vise klimalederskap» i NRK og «Stortingsflertall for å koke kloden» i Dagbladet, satte gruppen press på norske politikere for å nå Paris-avtalens mål om å stanse klimaendringene på 1,5 grader.

Klimagruppa i ForUM er en meget kompetent gruppe som ser norsk og internasjonal klimapolitikk fra ulike vinkler, det er lærerikt og meningsfylt å være med! I en så viktig og kompleks sak er bredt samarbeid avgjørende.”
– Mellomkirkelig råd

De nasjonale målene Norge og de andre landene har meldt inn som del av Parisavtalen er kun en tredjedel av det som må til for å faktisk nå avtalens mål, ifølge UNEP Gap Report 2017. Derfor skal klimaforhandlingene i 2018 fokusere på en dialog for å heve landenes ambisjoner. Mange utviklingslands nasjonale mål er betinget av klimafinansiering fra rike land. Om vi skal nå Paris-avtalens mål må klimafinansieringen derfor økes betraktelig de nærmeste årene.

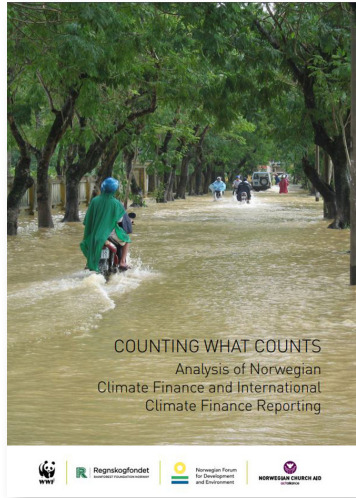
Norges nasjonale innsats er også utilstrekkelig, slik analytikerne i Climate Action Tracker (CAT) nylig slo fast i sin vurdering av Norges klimamål om 40% reduksjon av klimagassutslipp til 2030. Hvis alle land legger seg på samme ambisjonsnivå som Norge, vil det gi en global temperaturstigning på 2-3°C eller mer – og da har man ikke tatt hensyn til Norges historiske ansvar. Samtidig slår CAT fast at dersom vurderingen skal baseres på regjeringens nåværende politikk, ville Norge havne i gruppa «svært utilstrekkelig», og om alle andre land følger vårt eksempel vil dette bety en global oppvarming på rundt 3-4°C.

Med bakgrunn i dette fokuserte ForUMs klimagruppe sin innsats i 2017 på å skape et trykk for å øke Norges ambisjoner, slik at regjeringen skal melde inn mål om større kutt av klimagassutslipp og økt klimafinansiering gjennom dialogen i klimaforhandlingene 2018. Allerede i 2017 fikk ForUM noen viktige delseiere.

En rapport fra Kirkens Nødhjelp, WWF Verdens naturfond, Regnskogsfondet og Forum for utvikling og miljø viste at Norge er blant de få landene som siden skogsatsningen i 2007 har gitt betydelig ny og addisjonell klimafinansiering. Men mellom 2014-2016 gikk den norske klimafinansieringen ned en tredjedel. Rapporten viser også at måten finansieringen er blitt rapportert på innebærer en stor overrapportering. Andelen som går til tilpasning og som ifølge Parisavtalen skal være balansert har dessuten ligget på et lavt gjennomsnitt, på 9%. Etter møter med departementene om rapportens innhold, lanseringsdebatt, brev til statsminister Erna Solberg, og kronikk på NRK Ytring, ga klima- og miljøministeren endelig beskjed i en offentlig debatt på NRK Ytring om at Norge skal endre måten de rapporterer klimafinansiering på slik at overrapporteringen unngås, og at klimafinansieringen skal økes.

For første gang kom en norsk klimalov på plass. En stor mangel er at loven ikke setter mål for hjemlige utslipp. Samtidig må regjeringen med dette årlig presentere sin helhetlige klimapolitikk for Stortinget, og vi vil få en vurdering av klimaeffekten av statsbudsjettet. I tillegg skal klimamålene oppdateres hvert femte år for å fremme en omstilling til et lavutslippssamfunn mot 2050. Dette vil gi en helt annen oppfølgingsmulighet for å gjøre Norge til et lavutslippssamfunn, og er et verktøy for å heve ambisjonene.

ForUM deltok i fire uker på klimaforhandlingene i Bonn i mai og i november, og var representert i den norske regjeringsdelegasjonen. ForUMs delegasjonsrepresentant koordinerte strategimøter hver dag med et tjuetalls medlemmer som ForUM akkrediterte til forhandlingene, og sørget for

Denne rapporten viste at norsk klimafinansiering hadde gått ned en tredjedel mellom 2014 og 2016 og at Norge har overrapportert sine klimabidrag. Etter målrettet arbeid fra organisasjonene meldte Klima- og miljøministeren at Norge skal endre praksisen med overrapportering, og at klimafinansieringen skal økes.

Tar Norge klimaregningen? Fire norske partier diskuterer en rapport fra Kirkens Nødhjelp, WWF Verdens naturfond, Regnskogsfondet og ForUM som viser at norsk klimafinansiering er redusert.

ForUM var representert i den norske regjeringsdelegasjonen under klimaforhandlingene i mai og november. Her arrangerer ForUM møte under COP23 mellom organisasjonene og den norske delegasjonen ledet av klima- og miljøminister Vidar Helgesen.

regelmessige møter mellom medlemmene som var tilstede og den norske delegasjonen. Gruppen presenterte også sitt skriftlige innspill til forhandlingene for klima- og miljøministeren i Oslo forut for forhandlingene.

Hav og biomangfold

I 2017 stod havet i fokus, både gjennom at bærekraftsmål 14 om liv under vann ble gjennomgått under FN's High Level Political Forum i juli, at regjeringen la fram en havmelding, at FN's miljøforsamling anført av Norge og WWF vedtok en nullvisjon om marin forøpling, og av at et bilde av en hvalmage full av plast ble spredd i norske medier.

Allerede før havmeldingen kom var ForUM på banen med et ti sider langt innspill om hva meldingen bør inneholde av konkrete tiltak for å oppnå hvert og et av delmålene under havmålet. Da meldingen kom ga Hav- og biomangfoldgruppen også et skriftlig høringsinnspill som vi presenterte på høringen. Under FN's miljøforsamling UNEA3 deltok WWF på vegne av ForUM i den norske delegasjonen, og ForUM ga skriftlig innspill i forkant av forhandlingene.

Til stor glede har regjeringen meldt at de ønsker å ta ledelsen for arbeidet for rene og sunne hav. Sammen med ForUMs delegasjonsrepresentant fra WWF har de under UNEA3 arbeidet aktivt for en nullvisjon for marin forøpling i forhandlingene og denne ble vedtatt. Dog gjenstår en konkretisering av tiltakene for å oppnå nullvisjonen. Norge dumper fortsatt gruveavfall i fiskerike fjorder, og i 2017 kom et bekymringsverdig lovforslag om å åpne opp for mineralutvinning på havbunnen i sårbare områder, noe som kan få vidtrekkende miljøkonsekvenser. ForUMs havgruppe har sendt et felles høringsssvar om lovforslaget, og vil følge opp med den nye klima- og miljøministeren i 2018.

Fiji var i 2017 vertsland for klimaforhandlingene (COP23). Landet ble i 2016 hardt rammet av orkanen Winston. Foto: Fijianske myndigheter. (bildet er nå lagt i dropbox-mappen)

En nullvisjon om marin forøpling ble vedtatt av FN's miljøforsamling i desember, anført av Norge og ForUMs delegasjonsrepresentant WWF. Foto: Kevin Krejci

SOSIAL BÆREKRAFT

Verden går framover på mange områder. Andelen ekstremt fattige i verden har blitt halvert i løpet av noen tiår, ifølge FN. Likevel er utfordringene fortsatt meget store. Skillet mellom fattig og rik har aldri vært større enn i dag. Og forskjellen mellom kvinner og menn øker mest.

Tilgang til vaksiner, medisiner og helsetjenester trengs for å redde liv og å nå bærekraftsmålene. Her administrerer leger vaksiner på Haiti.
Foto: FN, Sophia Paris

Innen 2030 skal ekstrem fattigdom avskaffes. Det innebærer blant annet – men ikke utelukkende – å utrydde sult (bærekraftsmål 2), sikre god helse (bærekraftsmål 3), utdanning (bærekraftsmål 4) og likestilling (bærekraftsmål 5), redusere ulikhet i og mellom land (bærekraftsmål 10), og å skape fredelige og rettferdige samfunn (bærekraftsmål 16). ForUM har i 2017 arbeidet særlig med global helse, matsikkerhet og våpenhandel som del av den sosiale dimensjonen av bærekraftsmålene.

Global helse

Innen global helse har framskrittene vært store de siste tiårene. Vi lever lenger, og færre får farlige sykdommer. Flere mødre og barn overlever fødsler. Flere barn blir vaksinert, og færre dør av sykdommer som malaria. Dette til tross – de globale helseutfordringene er svært store. Gjennom bærekraftsmål 3 har verdens ledere forpliktet seg til styrke helsen til

kvinner og menn, barn og unge. Mål 3 var et av seks mål som ble gjennomgått av FNs HLPF i juli 2017, med ForUM i delegasjonen, og global helse inkludert vaksiner er en av Norges prioriterte satsninger.

For å nå målet om god helse og andre utviklingsmål er helsetilgang essensielt. Et fungerende helsevesen er viktig for tilgang til behandling, medisiner og vaksiner, men også for forebygging av blant annet antibiotikaresistens. Likevel har ikke universell tilgang til helsetjenester vært tilstrekkelig prioritert: Kun én av tre mennesker i verden har helsetilgang, vises det til i en rapport fra Forum for utvikling og miljø. Den ble presentert på et arrangement under Arendalsuka om helsetilgang samt seksuell og reproduktiv helse og rettigheter. Politikere og eksperter deltok fra Norge og også fra Malawi, der hele 435 av 100 000 kvinner dør i barsel. Våren 2017 gjeninnførte også USAs president «munncurvregelen»:

USA vil ikke finansiere helsetiltak til land eller organisasjoner som gir støtte til abort. Dette har store konsekvenser for kvinnehelse verden over.

Rapporten og arrangementet under Arendalsuka var finansiert av Gates Foundation, som ForUM inngikk et toårig partnerskap med i 2017, og rapporten er skrevet av ForUMs seniorrådgiver Silje Hagerup. Rapporten inneholder blant annet anbefalinger på hvert enkelt helsedelmål fra en arbeidsgruppe i ForUM der 10 organisasjoner har bidratt i 2017. ForUM anbefalte blant annet at Norge styrker innsatsen for helsetilgang og for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter. Anbefalingene ble delt med politisk ledelse før to toppmøter i juli 2017, henholdsvis G20 og FNs høynivåforum (HLPF).

Matsikkerhet

ForUMs matsikkerhetsgruppe arbeider med politiske prosesser nasjonalt og internasjonalt for å sikre at alle mennesker får oppleve reell matsikkerhet, og får realisert sin rett til tilstrekkelig og ernæringsrik mat. Gruppen forankrer sitt arbeid i bærekraftsmål 2: Utrydde sult, oppnå matsikkerhet og bedre ernæring, og fremme bærekraftig landbruk.

Antallet som sulter er 815 millioner mennesker, altså 1/9 av verdens befolkning. Etter mange års nedgang i antallet som sulter, var det en økning fra 2016 til 2017, noe som er svært bekymringsverdig. Fremskritt innen regjeringens tre prioriterte områder i bistanden – utdanning, helse og jobbskaping – kan bare oppnås dersom flere får nok mat. Gruppen arbeider derfor for en integrert og helhetlig satsing.

I 2017 har gruppen jobbet aktivt med å styrke den politiske prioriteringen av norsk bistand til landbruk og ernæring, med positive resultater. KrF sin utviklingsmelding fra 2016 var tydelig på at matsikkerhet må prioriteres for å oppnå fattigdomsbekjempelse. I tråd med dette ble det vedtatt en flertallsmerknad i Stortinget i 2017 om styrket innsats for matsikkerhet.

Et innspillsdokument om hvordan innretningen på norsk bistand til landbruk og matsikkerhet kan bli bedre enn i dag ble utviklet av gruppa. Med bakgrunn i innspillet organiserte ForUM sammen med Caritas, Redd Barna og Utviklingsfondet et frokostmøte på Sentralen med tema 'Hvordan kan Nor-

Bare én av tre i verden har helsetilgang, sa ForUMs Silje Hagerup som presenterte rapporten «God helse innen 2030?» under Arendalsuka for politikere, Norad og helseeksperter fra Norge og Malawi.

ge bidra til å utrydde sult?' i juni. Statssekretær fra Høyre Tone Skogen, Torild Skogsholm fra Venstre og Liv Signe Navarsete fra Senterpartiet deltok i politisk debatt. Møtet var godt besøkt fra både Norad, UD og sivilsamfunnet, og enkelte konklusjoner fra debatten ble tatt rett videre til Stortinget samme dag der utenrikskomiteen diskuterte bærekraftsmeldingen.

Innspillsdokumentet ble i en revidert utgave sendt til utenriksministeren med forespørsel om et møte i desember 2017. En konsultasjonsprosess er varslet å finne sted i første halvdel av 2018. ForUM deltok også på viktige nasjonale konsultasjonsorganer om matsikkerhet, FAO-komiteen, og den viktigste internasjonale konferansen for matsikkerhet, CFS (Committee for World Food Security).

Hvordan kan Norge bidra til å utrydde sult? ForUMs matsikkerhetsgruppe inviterte politikere fra Venstre, Høyre og Senterpartiet til debatt i juni.

Våpenhandel og sårbare stater

Fred og sikkerhet er essensielt for bærekraftig utvikling. En streng regulering av global våpenhandel gjennom FN-avtalen Arms Trade Treaty vil bidra til at FNs bærekraftsmål nås, viser en rapport fra Oxfam og den globale sivilsamfunnskoalisjonen Control Arms – der ForUM er styremedlem – som ble lansert i FNs generalforsamling i 2017 med støtte fra ForUM.

Et av landene som vil ha vanskeligheter med å nå bærekraftsmålene er Jemen, som herjes av krig og kolera, og der millioner av mennesker står i fare for å sulte i hjel. Siden 2015 har en koalisjon ledet av Saudi-Arabia bistått Jemens regjering med å bekjempe Houthi-opprørere i landet. Koalisjonen har gjentatte ganger bombet skoler og sykehus, og er anklaget for krigsforbrytelser. Hele 19 av landene som har sluttet seg til Arms Trade Treaty eksporterte våpen til krigførende parter i Jemen. Disse landene er forpliktet til å ikke eksportere militært materiell når det er en betydelig risiko for at materiellet vil bli brukt til alvorlige brudd på menneskerettighetene og folkeretten. Under statspartsmøtet for Arms Trade Treaty i 2017, der ForUM deltok, ba ForUM og Control Arms sammen med jemenittiske menneskerettighetsforsvarere om stans av våpeneksporten til krigførende parter i Jemen, både i plenumsinnlegg i FN, under sidemøter, i presse-møter, under en markering utenfor FN-bygget og i kampanje støttet av ForUM som fikk internasjonal medieoppmerksomhet.

Regjeringens stortingsmelding om norsk eksport av forsvarsmateriell som kom senhøsten 2017 viser at Norge 2016 tjente 109 millioner kroner på eksport av militært materiell til land som kriger i Jemen. Norge eksporterte blant annet ammunisjon til Emiratene. Som ForUM understreket i høringsinnspill til Stortinget og i intervju med media: gjennom å eksportere til krigførende parter risikerer regjeringen å medvirke til lidelsene i Jemen. ForUM har sammen med flere andre organisasjoner lenge advart om at norsk krigsmateriell kan bli brukt i Jemen. Vi har derfor bedt regjeringen om å stanse all eksport av krigsmateriell til land som deltar i krigen og foreta en uavhengig granskning av eksporten. I slutten av 2017 besluttet regjeringen endelig å stanse eksporten av ammunisjon til Emiratene, noe som fikk betydelig medieoppmerksomhet.

Det norske regelverket for våpeneksportkontroll inneholder ikke spesifikt forbud mot eksport av forsvarsmateriell der det er en overveiende risiko for at det vil bli brukt til å fasilitere brudd på menneskerettigheter og humanitær rett, slik ATTs artikkel 6 og 7 sier. Etter innspill fra ForUM og Røde Kors ba Stortinget regjeringen vurdere dette. I årets melding svarer regjeringen at forvaltningen er forpliktet til å følge de folkerettslige forpliktelsene som Norge har inngått, og "Regjeringen mener derfor at det ikke er nødvendig, hverken fra et nasjonalt eller folkerettslig ståsted, å foreta endringer i et veletablert og innarbeidet regelverk." Dersom man skulle flytte ATT artiklene 6 og 7 til lov eller forskrift, vil dette medføre et mer fragmentert og uoversiktlig regelverk. Dette er etter vårt syn ikke en reell utredning, men bærer preg av ansvarsfraskrivelse. Hvordan vi implementerer ATT bidrar til å sette en standard også for andre lands implementering, noe ForUM påpekte på høring i 2017.

Control Arms-partnere fra Papua Ny-Guinea, Jamaica og Jemen ber FN-delegater fra over hundre land på Arms Trade Treaty-møte i Genève om å stanse uansvarlig våpenhandel som fører til enorme menneskelige lidelser.

Sammen med partnere i den globale sivilsamfunnskoalisjonen Control Arms arrangerte ForUM en kampanje mot uansvarlig våpenhandel som fikk oppmerksomhet i flere internasjonale medier. Det skjedde under statspartsmøtet for FNs Arms Trade Treaty i Genève i september, hvor ForUM deltok.

Norge risikerer å medvirke til lidelsene i Jemen gjennom å utruste krigførende parter som bomber sykehus og skoler, advarte ForUMs leder Borghild Tønnessen-Krokan. Her med Irene Dotterud-Flaa fra Redd Barna (t.v.) og Hannah Eline Ander fra ForUM på Stortinget. Foto: Nett-TV Stortinget

INTERNASJONALT SAMARBEID

Verden over er et uavhengig sivilsamfunn viktig for å fremme menneskerettigheter og inkluderende, fredelige og bærekraftige samfunn. ForUM samarbeider med gode, representative globale sivilsamfunnsorganisasjoner og -koalisjoner med felles mål, og som har dokumentert evne og kapasitet til å skape positiv endring.

Together 2030 på HLPF i NYC

I 2017 samarbeidet ForUM særlig med følgende tre internasjonale sivilsamfunnskoalisjoner som ForUM også støttet økonomisk: Together 2030 som koordinerer arbeid med bærekraftsmålene, Climate Action Network som koordinerer arbeid med klima, og Control Arms som koordinerer arbeid med FNs Arms Trade Treaty som er viktig for å redusere væpnet vold og korrupsjon som hindrer utvikling.

Disse tre nettverkene deler informasjon med hundrevis av organisasjoner over hele verden og sikrer koordinering av felles innsats, også i utviklingsland. Dette skjer blant annet - men ikke utelukkende - i tilknytning til FN-toppmøter der viktige avgjørelser for vår felles framtid fattes, og der ForUM også deltar.

Together 2030

Sivilsamfunnet bidrar til SDGene som pådrivere og partnere. Samtidig er sivilsamfunnet mange steder under press, og mange trues til taushet. Skal vi nå bærekraftsmålene trengs samarbeid på tvers av land og sektorer - også i og mellom sivilsamfunn. I 2017 videreførte Forum for utvikling og miljø samarbeidet med og støtten til den globale sivilsamfunnskoalisjonen Together 2030.

Together 2030 er et globalt sivilsamfunnsinitiativ hvis målsetting er å skape og dele kunnskap om hvordan FNs bærekraftsmål kan nås. Over fem hundre sivilsamfunnsorganisasjoner fra rundt 100 land – i hovedsak utviklingsland – er med, inkludert norske ForUM. Medlemmene mottar oppdateringer og analyser fra sekretariatet, samtidig som de bidrar til dem. Det gjør det

lettere for sivilsamfunnsorganisasjoner i både utviklingsland og i-land å fremme bærekraftig utvikling hjemme.

I 2017 samarbeidet ForUM med Together 2030 om å kartlegge nasjonale sivilsamfunnskoalisjoner og å finne ut hvordan disse er involvert i arbeidet med å implementere SDGene, og hvordan arbeidet kan styrkes. ForUM finansierte også denne kartleggingen. Undersøkelsen samlet informasjon fra 34 respondenter: Eksisterende nasjonale sivilsamfunnskoalisjoner i Afrika, Asia, Oseania, Latin-Amerika, Karibia, Europa og Nord-Amerika som arbeider med å implementere SDGene på nasjonalt nivå. Spørreundersøkelsen viser at det er et stort behov for sivilsamfunnsinvolvering i SDG-implementering, og at det er en sterk interesse for dette.

I forbindelse med FNs politiske høynivåforum (HLPF) som gjennomgår bærekraftsmålene, hadde også ForUM dialog med Together 2030 og koalisjonspartnere for analyse, innspill og god involvering av sivilsamfunn.

Climate Action Network

I flere år har ForUM samarbeidet med relevante klimaorganisasjoner internasjonalt, også i utviklingsland. ForUM har blant annet støttet politikkutforming og påvirkningsarbeid slik at lokale og nasjonale aktører har kunnet bidra med anbefalinger overfor myndigheter.

ForUM fortsatte i 2017 å støtte Climate Action Network (CAN), et nettverk med over 1100 sivilsamfunnsorganisasjoner i 120 land. Støtten gikk til å kunne ansette en person for å koordinere CAN Sør-Afrika (SACAN), som har over 70 nasjonale og lokale medlemsorganisasjoner, og for å koordinere CAN Arab World (CANAW), basert i Marokko med medlemmer i 14 land. Samarbeidet gikk på å støtte opp under politikkutforming og påvirkningsarbeid på lokalt, regionalt, og globalt nivå, slik at lokale aktører fikk bidra med policyanbefalinger overfor nasjonale myndigheter, og til klimaforhandlingene.

SACAN har blant annet bidratt til Sør-Afrikas nasjonale utviklingsplan, og har i 2018 fått en plass i Sør Afrikas miljødepartements arbeidsgruppe for «analysis of projected national greenhouse gas emissions pathways». CANAW, som er nystartet, har i 2018 fått et styre med representanter fra 7 land som er jevnt fordelt mellom kvinner og menn, og som alle deltok på COP23 i Bonn og holdt en aktiv dialog med regjeringene fra regionen.

ForUM støttet også deltakelse fra det afrikanske ungdomsnettverket Youth Initiative on Climate Change (AYICC) under COP23 i desember, hvilket gjorde det mulig for AYICC å ha en representant i den kenyanske delegasjonen.

Frederick Ouma (til venstre), nasjonal koordinator for det afrikanske ungdomsnettverket African Youth Initiative on Climate Change (AYICC) med Fijis statsminister (t.h) under COP23 i desember. Foto: AYICC

ForUM sammen med Control Arms' koalisjonspartnere i Libanon, Trinidad og Tobago, Argentina, Filippinene, USA og England under statspartsmøtet til Arms Trade Treaty i september 2017. Vold mot kvinner blir enda farligere med lett tilgang til våpen. Sammen med Control Arms har ForUM fått gjennomslag for strengere regler for våpenhandel for å forebygge overgrep samt kjønnsbasert og annen vold.

Control Arms

Vold og krig hindrer utvikling og oppnåelse av bærekraftsmålene. Siden 2010 har ForUM vært styremedlem i den globale sivilsamfunnskoalisjonen Control Arms som ble Nobelprisnominert som initiativtaker og pådriver for FNs våpenhandelskonvensjon Arms Trade Treaty (ATT). Her har ForUM samarbeidet tett med sivilsamfunn og eksperter fra Afrika, Latin-Amerika, Karibia, Nord-Amerika, Europa, Asia, Midtøsten og Oseania for å styrke kontrollen med våpenhandelen, inkludert i forbindelse med FNs statspartsmøte for ATT i september, der ForUM deltok.

Med støtte fra ForUM ble en rapport fra Control Arms og Oxfam om sammenhengen mellom bærekraftsmålene og Arms Trade Treaty utarbeidet og lansert under FNs generalforsamlings 1. komite i et godt besøkt seminar (side-event) arrangert av Trinidad og Tobagos FN-delegasjon, Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI) og Control Arms-koalisjonen. Argentinas FN-delegasjon, UNODA og Small Arms Survey innledet også under lanseringsmøtet i FN.

Rapporten «Goals not guns: How the Sustainable Development Goals and the Arms Trade Treaty are interlinked» er en del av ATT Monitor, et prosjekt fra Control Arms der en rekke forskere også bidrar. Rapporten belyser hvordan krig og uansvarlig våpenhandel hindrer bærekraftig utvikling på en rekke måter. Det bidrar til fattigdom, sult, korrupsjon, ulikhet i og mellom land, utrygghet, svekket tilgang på helsetjenester og utdanning, og skader mennesker og infrastruktur. En sterk implementering av FN-avtalen Arms Trade Treaty er nødvendig for å nå FNs bærekraftsmål, ifølge rapportforfatterne.

Control Arms utviklet også en database som sporer og analyserer hvordan SDGene relateres til ATT, med støtte fra ForUM. ForUM finansierte i tillegg en internasjonal kampanje om hvordan mennesker lider som følge av uansvarlig våpenhandel, som førte til oppslag i en rekke internasjonale medier.

FORUM SOM ENDRINGSAKTØR OG KOMPETANSEBYGGER

Forum for utvikling og miljø deltar aktivt i den offentlige debatten. Sammen med medlemmer og partnere lager vi innspill til bærekraftig utviklingspolitikk nasjonalt og internasjonalt, og deltar i høringer på Stortinget.

Delegasjonsdeltakelse

ForUM deltar i internasjonale prosesser, både i og utenfor de offisielle delegasjonene. I 2017 var ForUM en del av den offisielle norske delegasjonen under følgende FN-møter:

- FNs High Level Political Forum (HLPF), representert ved ForUM-sekretariatet
- UNFCCC-prosessen (inkludert COP23), representert ved ForUM-sekretariatet og Naturvernforbundet
- FNs Miljøforsamling (UNEA) 3, representert ved WWF.

ForUM koordinerte omfattende skriftlige innspill i tilknytning til alle tre FN-møtene. Før HLPF lagde ForUM innspill på alle 17 SDGer og 169 delmål.

Innspill

Stortingshøringer: ForUM lagde skriftlig innspill og deltok på høringer i Stortinget i tilknytning til følgende:

- Stortingsmelding Felles ansvar for felles framtid – bærekraftsmålene og norsk utviklingspolitikk
- Statsbudsjettet: Innspill og høring i henholdsvis utenriks- og forsvarskomiteen, finanskomiteen og energi- og miljøkomiteen
- Stortingsmelding om hav
- Stortingsmelding om forvaltning av Statens pensjonsfond utland (SPU, Oljefondet)
- Stortingsmelding om norsk eksport av forsvarsmateriell
- Lovforslag om mineralutvinning på havbunnen
- Innspill til ny klimalov
- Innspill om klima til initiativdebatt

ForUM koordinerte også innspill til følgende:

- Innspill til klimaforhandlingene SB46 i mai, og COP23 i Bonn i november
- Innspill til FNs miljøforsamling UNEA3 i Nairobi
- Innspill om Tilpasningsfondet
- Regjeringserklæringen
- G20-toppmøtet, der Norge var gjesteland
- Statspartsmøtet til FNs Arms Trade Treaty, der ForUM deltok
- Regjeringens klimamelding (høring 2018)
- Norads nye prinsipper om sivil samfunn
- Brev til statsministeren i forbindelse med den franske presidentens toppmøte om klimafinansiering
- Brev til utenriksministeren om matsikkerhet og ernæring
- Innspill til Norad om norsk rapportering på bærekraftsmålene i 2016

Publikasjoner

Forum for utvikling og miljø utga følgende rapporter sammen med våre medlemmer i 2017:

- 17 mål, en framtid. Slik kan Norge nå FNs bærekraftsmål innen 2030 (engelsk og norsk)
- God helse innen 2030? Styrking av helsetilgang for å nå FNs bærekraftsmål». Av Silje Hagerup
- The Promise of sustainable investing av Sony Kapoor
- Counting What Counts: Analysis of Norwegian Climate Finance and International Climate Finance Reporting” av Jonas Appelt og Hans Petter Dejgaard

Foredrag og innledninger

ForUM-sekretariatet var ordstyrer eller innledet på en rekke eksterne seminarer, konferanser og møter med politisk ledelse i 2017, blant annet:

- Innledning på møte med Klima- og miljøministeren om COP23
- FN-dagen: Seminar om næringslivet og bærekraftsmålene. Arrangør: FN-organisasjonene i Norge. ForUM var ordstyrer
- Better business, better world NHO-konferanse, ForUM innledet
- Regjeringens Kompetanseforum: ForUM innledet om ansvarlig næringsliv
- Lansering av årsrapport for OECDs kontaktpunkt for ansvarlig næringsliv: ForUM innledet
- Frokostmøte om utviklingspolitikk under Arendalsuka. Arrangør: SOS-barnebyer. ForUM innledet.
- Rundebord om SDG 11. Arrangør: Asker kommune og UN Habitat
- Seminar om norsk våpeneksport. Arrangør: Studentersamfunnet i Bergen. ForUM innledet
- Innledning på møte i UD i juni med politisk ledelse i UD, KLD og FD om FNs bærekraftsmål før HLPF
- Innledning på møte i UD med Utenriksministeren, om skatt og finansiering for utvikling
- Innledning på møte om G20 i statsministerboligen

Seminarer arrangert

ForUM-sekretariatet arrangerte en rekke seminarer sammen med andre i 2017, blant annet:

- Et oljefond for en ny tid, Arrangement under Arendalsuka sammen med 13 andre organisasjoner
- Universell helsetilgang – tar Norge nok ansvar? Arrangement under Arendalsuka sammen med 3 andre organisasjoner
- Den store utviklingsdebatten: Arrangement under Arendalsuka sammen med 28 andre organisasjoner
- Går verden til helvete? Arrangement under Arendalsuka sammen med 4 andre organisasjoner
- Tar Norge klimaregningen? Frokostseminar før COP23 sammen med 3 andre organisasjoner
- Politikerdebatt: Hvordan nå FNs bærekraftsmål? Seminar under ForUMs årsmøte
- Hvordan kan Norge bidra til å utrydde sult? Frokostseminar med politikerdebatt
- Stortingsseminar sammen med WWF: EUs klimapolitikk
- Shaping a Norwegian EU-agreement: Frokostseminar
- Rundebord om næringsliv og SDGene

Innspillsrapporten representerer en bredde av norsk sivilsamfunn og har derfor tyngde og et bredt faglig grunnlag. Den er solid, informativ og har tydelige anbefalinger»

Fra medlemsevalueringen av rapporten «17 mål – én framtid»

Fra innspillingen av filmene om FNs bærekraftsmål med ForUMs medlemmer.

KOMMUNIKASJON

FNs bærekraftsmål rommer alle våre medlemmers saker. Informasjonsarbeidet i ForUM skal styrke ForUMs politiske påvirkningsarbeid og bidra til at allmennheten får økt bevissthet om FNs bærekraftsmål.

Prosjektstart: Nettserie om FNs bærekraftsmål

For å lykkes med å nå bredt ut har ForUM inngått samarbeid med prisbelønte visuelle kommunikatører som tidligere har nådd millioner av mennesker: Hacienda Film og Differ Media. Serien vil bli vist i en nasjonal distribusjonskanal på nett høsten 2018. I 2017 arbeidet kommunikatørene sammen med ForUMs sekretariat og medlemmer med å utvikle konseptet for serien. 21 av våre medlemsorganisasjoner deltok på researchintervjuer, og det er blitt gjennomført en målgruppeanalyse blant unge på videregående skole. Serien vil dekke den økonomiske, sosiale og miljømessige dimensjonen av bærekraftsbegrepet, og ForUM har sammen med kommunikatørene arbeidet med hvordan serien kan brukes til å skape engasjement for endring.

Felleskampanje i sosiale medier

Sammen med Hacienda Film inviterte ForUM medlemsorganisasjonene med på å lage en serie med 30 kortfilmer på lavbudsjett. Kampanjen viste hvordan FNs 17 bærekraftsmål kan brukes både til å gi økt oppmerksomhet rundt medlemsorganisasjonenes enkeltsaker og til den samlede innsatsen som må til for å nå målene. Videoene ble vist minst 50 000 ganger og nådde minst 265 000 mennesker på Facebook. Dette viser kraften i et samlet kommunikasjonsarbeid blant ForUMs medlemsorganisasjoner.

Medlemsworkshops

Mer enn halvparten av ForUMs medlemmer var med på kortfilmene og fikk hver sin film der deres organisasjon fikk fremme sitt SDG-budskap, og fikk i tillegg gratis workshop om sosiale medier med en erfaren blogger, samt kameratrening og profilbilder tatt av fotograf. Dette bidro både til å gjøre SDGene kjent samt heve organisasjonenes kommunikasjonskompetanse slik at de kan nå flere.

Ny kommunikasjonsgruppe med medlemmer

ForUMs medlemmer har over mange år etablert et godt samarbeid som gjør ForUM-nettverkets merverdi for politisk påvirkningsarbeid og politikkutvikling tydelig. I kjølvannet av filmkampanjen ble ForUMs kommunikasjonsgruppe opprettet for å tilrettelegge for samt styrke kommunikasjonsfaglig utveksling mellom organisasjonene. Gruppen vil i 2018 finne ut hvordan ForUMs medlemsorganisasjoner kan samarbeide mer effektivt for å styrke debatt og kunnskap om bærekraftig utvikling, og for at våre felles saker får mer oppmerksomhet og derigjennom også gjennomslag.

Media

ForUM ble omtalt og/eller sitert i 40 ulike medier i 2017. Sakene vi har fått mest oppmerksomhet rundt er norsk klimafinansiering, våpeneksport og møtet med Erna Solberg før hennes deltakelse på G20-toppmøtet.

En internasjonal kampanje som ForUM finansierte om lidelser forårsaket av væpnet vold fikk oppslag i en rekke internasjonale medier, inkludert the Guardian, the Independent og Nigerian Tribune.

Sosiale medier

I 2016 hadde ForUM 2600 følgere i sosiale medier: 1100 på Facebook og 1500 på Twitter. Ved utgangen av 2017 hadde vi omtrent dobbelt så mange følgere: 4122, hvorav 2119 på Twitter og 2003 på Facebook.

Nettsiden

I 2017 ble ForUMs nettsider endret for å vise hvordan alle saker ForUM-nettverket arbeider med er knyttet opp mot bærekraftsmålene. Endringen har ført til at ForUMs nettsider er blitt en rikholdig kilde for bakgrunnsinformasjon om hvert mål, informasjon om medlemmenes politikk på de ulike målene, samt aktuelle nyhetssaker knyttet til bærekraftsmålene.

Nyhetsbrev

ForUM sender månedlig ut nyhetsbrev til omtrent 700 mottakere.

Sammen med våre medlemsorganisasjoner lagde ForUM filmer på alle 17 bærekraftsmålene. Disse ble spredt i våre og medlemsorganisasjonenes sosiale medier. Her forklarer Henriette Killi Westhrin fra Norsk Folkehjelp hvorfor rettferdig fordeling ikke kommer av seg selv, og hva som må til for at bærekraftsmålet om mindre ulikhet skal nås.

En av flere sosiale medier-workshops med blogger Joakim Kleven

FORUMs ARBEIDSGRUPPER I 2017

Det var jevnlige møter i ForUMs tematiske arbeidsgrupper, der ForUMs medlemsorganisasjoner og andre deltar:

- Bærekraftsmålene
- Klima
- Finansiering for utvikling / Norge som investor
- Biomangfold / hav
- Matsikkerhet
- Helse
- Fred/våpenhandel

I tillegg kom ad-hoc-møter på ulike bærekraftsmål

DELTAKERE I FORUMS ARBEIDSGRUPPER

Norge som investor/finansiering for utvikling:

Amnesty International Norge, Attac, Changemaker, Fellesrådet for Afrika, FIAN, FIVAS, FOKUS, FORUT, Framtiden i våre hender, Himalpartner, Initiativ for Etisk Handel, Kirkens Nødhjelp, Stiftelsen Korsvei, Latin-Amerikagruppene, Publish What You Pay, Redd Barna, Regnskogfondet, SLUG – Nettverk for rettferdig gjeldspolitik, Tax Justice Network - Norge

Bærekraftsmålsgruppa: Caritas, Changemaker, Digni, FIVAS, FN-sambandet, FOKUS, Forut, Framtiden i våre hender, IKFF, IPB, Naturvernforbundet, Norsk Folkehjelp, Redd Barna, Regnskogfondet, SAIH, Sex & Politikk, SOS-barnebyer, SLUG, Spire, Tax Justice Network, Utviklingsfondet, WWF-Norge, Mellomkirkelig råd og Kirkerådet.

Klimagruppa: Besteforeldrenes Klimaaksjon, Caritas, Changemaker, Flyktninghjelpen, FN-sambandet, Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet, Kirkens Nødhjelp, LNU, Naturvernforbundet, Mellomkirkelig råd for Den norske kirke, Regnskogsfondet, Spire, Utviklingsfondet og WWF-Norge

Biomangfoldsgruppa: Greenpeace, Naturvernforbundet, Regnskogfondet, SABIMA, Spire, Utviklingsfondet, WWF-Norge

Havgruppa: Caritas, Greenpeace, Naturvernforbundet, Spire og WWF-Norge

Matsikkerhetsgruppa: Bonde- og småbrukarlaget, Caritas, CARE, FIAN Norge, Norges Vel, Redd Barna, Spire, Tørlandskoordineringsgruppa (TKG), Utviklingsfondet.

Helsegruppa (for SDG 3): Changemaker, Fivas, Forut, Himalpartner, Kreftforeningen, LHL-Internasjonal, Redd Barna, Sex og Politikk, SOS-barnebyer.

Freds- og våpenhandelsgruppa: Changemaker, Redd Barna, Norges Fredslag, Kirkens Nødhjelp, IKFF, Norges Fredsråd, Mellomkirkelig råd, Amnesty, Samarbeid med Røde Kors og IPB.

Vi er med i ForUMs klimagruppe fordi ForUM har en velorganisert, kunnskapsbasert samhandling både med andre organisasjoner og med myndighetene. Det gir oss mulighet til å få informasjon og komme med innspill også i forbindelse med klimaforhandlingene. Informasjonen fra ForUMs sekretariat og andre organisasjoner som er med i klimagruppa er svært viktig.”

– Besteforeldrenes Klimaaksjon

STYRETS BERETNING 2017

I 2017 hadde Forum for utvikling og miljø (ForUM) god framgang i arbeidet med å sikre en samstemt politikk for bærekraftsmålene og klimamålene. Sammen med medlemsorganisasjonene fikk ForUM gjennomslag i flere utviklingspolitiske saker knyttet til blant annet bærekraftsmålene, klimafinansiering, marin forsøpling, matsikkerhet, samstemt politikk for utvikling, skatt- og kapitalflukt og forvaltning av Oljefondet. ForUM hadde aktive arbeidsgrupper på alle disse områdene der mange av ForUMs medlemsorganisasjoner deltok og bidro til gode resultater.

Styret hadde i 2017 fem styremøter og behandlet 50 saker. Det foreligger styreprotokoll fra møtene. De viktigste sakene styret behandlet i 2017 var arbeidet med en ny tre-årig strategi vedtatt på årsmøtet i april 2017 med bærekraftsmålene som felles retning, og organisasjonens innspill til regjeringen på alle 17 bærekraftsmål og 169 delmål.

Styret jobbet også for å sikre flerårig finansiering fra nye kilder (både statlig og privat) særlig til arbeidet med bærekraftsmålene, samt ulike lønns- og tariffrelaterte spørsmål bl.a. for å sikre at lønnsplanen utarbeidet i 2012 og revidert i 2017 var i henhold til tariff.

ForUM sikret økt finansiering i 2017 og jevnt gode fagpolitiske resultater og gjennomslag gjennom hele året. I 2017 hadde ForUM rollen som det ledende referansepunktet i sivilsamfunnet for bærekraftsmålene og klimaforhandlingene. For å gjøre bærekraftsmålene bedre kjent jobbet ForUM med prisbelønte kommunikatorer.

ForUM bidro også til å styrke tone-

angivende globale organisasjoner og nettverk som arbeider internasjonalt og i utviklingsland med samme temaer som ForUM, med bærekraftsmålene og klimamålene som felles ramme.

Innsatsen og resultatene i 2017 kom på tross av kraftig underbemanning hele første halvår, med kun tre ansatte ved sekretariatet og noe deltidsbidrag fra eksterne. Fra og med september var ForUM fullt bemannet med seks fulltidsansatte etter at ForUM fikk økt finansiering.

Norad er ForUMs største finansieringsskilde, og styret er godt fornøyd med tilbakemeldingene fra Norad i deres tildelingsbrev, hvor søknaden betegnes som «gjennomgående god» og resultatrammeverket som «solid». Videre betegner Norad ForUM som «en relevant organisasjon som har klart å fornye seg og være tilpasningsdyktig». Norad stadfester også at «Med sitt fokus på en helhetlig og samstemt oppfølging av bærekraftsmålene er ForUM i en unik posisjon i Norge på dette feltet.»

Styrets arbeidsutvalg har i perioden bestått av Rune Arctander, Aina Østreng og Eirik Sandnes Lindebjerg.

Økonomi

ForUMs økonomi ble endelig styrket i 2017, med flerårig finansiering fra både statlige og private kilder. Dette positive vendepunktet kom våren 2017, etter at ForUMs hoveddonor Norad i 2015 hadde trappet ned den flerårige bevilgningen til ForUM fra 2015 til og med 2017. ForUMs avtale med Norad over GLO-ordningen var i 2017 inne i det siste året av en tre-årig rammeavtale. På oppfordring fra Norad søkte ForUM høsten 2016 om midler fra Norads informasjonsordning og inngikk juli 2017

en avtale på 13 millioner kr. over tre år fra 2017 – 2019. Det ble i 2017 utbetalt kr. 2 mill. over denne bevilgningen som var øremerket et filmprosjekt om bærekraftsmålene med utbetaling til eksterne filmleverandører. ForUM signerte også i mai 2017 avtale med en ny donor, Bill & Melinda Gates Foundation, på USD 150.000 (NOK 1.228.500) over to år fra mai 2017 til mai 2019, hvorav kr. 350.000 ble avsatt for aktiviteter i 2017. Klima- og Miljødepartementet har også i 2017 bidratt med kr. 450.000, samt med kr. 20.000 til reise støtte.

Momskompensasjonen var på kr. 304.082 - en nedgang på 82.262,- i forhold til 2016. Kontingentinntektene for 2017 var på kr. 300.000 en oppgang på 10.000,- fra 2016.

Styret mener det foreligger grunnlag for videre drift.

For 2017 viser regnskapet et underskudd på kr. 404.360 som foreslås dekket av egenkapitalen. Dette gir en reduksjon i egenkapital fra kr. 2.276.904 ved utgangen av 2016, til kr. 1.872.544 pr. 31.12.2017. Med denne reduksjonen dekker egenkapitalen likevel tre måneders drift, så egenkapitalen vil fortsatt ligge på et forsvarlig nivå. Underskuddet skyldes i hovedsak lønnsrelaterte kostnader knyttet til utviklingsfaglig arbeid. Den største delen, kr. 157.000 skyldtes et lønnskrav fra nåværende og tidligere ansatte om etterbetaling som følge av en tariffstridig feil i ForUMs lønssystem fra 2012. Feilen ble oppdaget i 2017, og ForUM bar derfor kostnaden av dette i 2017 med tilbakevirkende kraft. I tillegg kom at administrasjonsbidraget fra Norad på 7% av bevilgningen på kr. 2.000.000 for 2017 øremerket ForUMs filmprosjekt

var på kr. 131.000. I og med at filmene ferdigstilles i 2018 ble kun en liten del av dette administrasjonsbidraget brukt i 2017, mens det resterende overføres til 2018.

Regnskapet føres av TS Økonomi ved aut. regnskapsfører Tore Skarvang, og revideres av Skagerak Revisjon ved statsautorisert revisor Einar Johansen. Det vises forøvrig til revidert regnskap som ligger som vedlegg til årsmeldingen. Fyldigere informasjon fås i ForUMs resultatrapporter til Norad.

Sekretariatet

ForUMs lokaler i Storgata 11 er en del av et kontorfellesskap med beslektede organisasjoner, noe som bidrar til et stimulerende arbeidsmiljø. ForUM fremleide i 2017 deler av sitt areale til RORG, Vennskap Nord/Sør og SPOR.

Sekretariatet besto i 2017 av:

Borghild Tønnessen-Krokan (daglig leder fra oktober 2016, tidligere seniorrådgiver)

- Gunn Johnsen, resepsjonist og assistent (deltid: Delt stilling mellom FOKUS og ForUM, der arbeidsgiveransvaret i 2017 ble overført til FOKUS)
- Kristina Fröberg, seniorrådgiver
- Silje Hagerup, seniorrådgiver (fra juni 2017)
- Markus Nilsen Rotevatn, rådgiver (fra juni 2017)
- Linda Våge, seniorrådgiver (fra august 2017)

- Hannah Eline Ander, rådgiver (fra september 2017)
- Øystein Edvin Berg, fungerende kontorleder (40% første halvår 2017)
- Ingvild H Øgstad, seniorrådgiver og informasjonsansvarlig (sluttet august 2017)
- Arvid Solheim, seniorrådgiver (i permisjon fra august 2016 til 2018)

I tillegg kommer innleide eksterne rådgivere fra ForUMs medlemsorganisasjoner med ca 0,3 årsverk; Aina Østreng fra Caritas har vært leid inn for å lede arbeidet med matsikkerhet, mens Lovise Ribe fra ForUMs medlemsorganisasjon Fian har vært innleid første halvår for å bidra med arbeidet i gruppen Norge som Investor og Finansiering for utvikling.

I 2017 utførte ForUM sekretariatet i alt 4,8 årsverk. En av de administrative stillingene ble redusert som følge av omstilling i ForUM.

Arbeidsmiljøet var særlig vårhalvåret 2017 preget av høyt arbeidspress som følge av redusert bemanning i første halvår, da det kun var tre ansatt fulltid. Da ForUM fikk innvilget flerårig finansiering fra flere kilder på forsommeren i 2017 kunne flere ansettes, og situasjonen stabiliserte seg utover høsten 2017 etterhvert som nyansatte ble operative.

Sykefraværet var i 2017: 1,79% sam-

menlignet med 2016 da det var 1,41%. Dette anses som lavt.

Alle ansatte i ForUM har undertegnet etiske retningslinjer for ansatte og representanter for ForUM. Disse skal være en rettleder for etisk gode beslutninger og god og ansvarlig atferd i arbeid for ForUM.

ForUM tilstreber lavest mulig påvirkninger på det ytre miljø, og et så lavt forbruk som mulig. En sentral del av sekretariatets arbeid er å følge internasjonale prosesser, og flyreiser er derfor ikke til å unngå. Innenlandsreiser skjer primært med kollektive transportmidler.

Tariffavtale

ForUM er medlem av Hovedorganisasjonen Virke, og bundet til tariffavtale gjennom "Landsoverenskomst for virksomheter". Pensjonsavtale med AFP for de ansatte er tegnet i Statens Pensjonskasse.

Det etterstrebes lik rett og mulighet for den enkelte ansatte uavhengig av kjønn, både når det gjelder lønnsnivå og kompetanseheving, permisjonsuttak, individuelt tilpasset arbeidstid og mulighet for hjemmekontor.

Utover bestemmelsene i tariffavtalen har ForUM en framforhandlet lønnspolitikk. En egen personalhåndbok gir oversikt over betingelser og ytelser.

ÅRSREGNSKAP 2017

INNTEKTER:	Regnskap 2017	Regnskap 2016	Noter
Inntekter, Norad programarbeid:			
Norad 5 000 000	5 500 000		
Klima- og miljødepartementet	470 000	480 000	
Utenriksdepartementet	-	50 000	
	5 470 000	6 030 000	
Norad, Informasjon	432 108	-	
Kontingenter	300 000	290 000	
Annen støtte	890 939	396 543	1
Andre inntekter	38 924	73 419	
SUM INNTEKTER	7 131 971	6 789 962	

KOSTNADER:

NORAD PROGRAMOMRÅDER (hovedavtale)

Norge som investor

Lønnskostnader	573 308	544 021	
Aktiviteter	187 822	340 265	
Driftskostnader	298 035	193 818	
	1 059 165	1 078 104	2

Internasjonale prosesser, bærekraftig utvikling

Lønnskostnader	2 410 473	2 653 621	
Aktivitetskostnader	1 053 715	906 254	
Driftskostnader	1 030 979	934 415	
	4 495 166	4 494 290	2

Samstemt utviklingspolitikk

Lønnskostnader	0	87 674	
Aktivitetskostnader	0	1 701	
Driftskostnader	0	28 967	
	0	118 342	2

ADMINISTRASJON

Lønnskostnader	810 469	651 542	3
Driftskostnader	144 937	256 510	3
	955 406	908 052	

SUM Norad programmer (hovedavtale)

Lønnskostnader	3 794 250	3 285 316	
Aktivitetskostnader	1 241 537	1 899 762	
Driftskostnader	1 473 951	1 413 710	
	6 509 738	6 598 788	

INFORMASJON (Norad)

Lønnskostnader	0	0	
Aktivitetskostnader	403 838	0	
Driftskostnader	28 270	0	
	432 108	0	

EGNE AKTIVITETER

Andre aktiviteter/kampanjer	0	70 360	
Bill og Melinda Gates	350 000	0	
Styret	7 629	39 928	
Klimavalg	236 857		
	594 486	110 287	

SUM KOSTNADER	7 536 331	6 709 075	
---------------	-----------	-----------	--

OVERSKUDD (+) / UNDERSKUDD (-)	-404 360	80 887	
--------------------------------	----------	--------	--

Oslo, 7. mars 2017

Rune Arctander
styreleder (FN-sambandet)

Aina Østreng
nestleder (Caritas)

Ane Kollen Evenmo
(Changemaker)

Anna Karlsson
(Spire)

Eirik Lindebjerg
(WWF)

Tuva Grimsgaard
(Norges Fredsråd)

Anne Kari Garberg
(FIVH)

Ingeborg Breines
(IKFF)

Markus Nilsen Rotevatn
ansattes representant ForUM

Balanse for Forum for Utvikling og Miljø 2017

Eiendeler	IB 31.12.2016	UB 31.12.2017	Noter
Utestående fordringer	70 747	431 069	
Bankinnskudd	3 547 271	5 003 362	4
Sum eiendeler	3 618 018	5 434 432	

Gjeld			
Leverandørgjeld / foretatte trekk	607 980	649 907	
Annen kortsiktig gjeld	733 134	2 911 981	5
Sum gjeld	1 341 114	3 561 888	

Egenkapital			
Annen egenkapital	2 196 017	2 276 904	
Årets resultat	80 887	-404 360	
Sum egenkapital	2 276 904	1 872 544	

Sum egenkapital og gjeld	3 618 018	5 434 432	
--------------------------	-----------	-----------	--

Borghild Tønnessen-Krokan, daglig leder	Linda Våge, organisasjonsrådgiver
Godkjent av ForUMs styre 2016 - 2017, 7. mars 2018	
Rune Arctander, styreleder	Aina Østreng, nestleder
Ane Kollen Evenmo	Anna Karlsson
Anne Kari Garberg	Eirik Sandnes Lindebjerg
Ingeborg Breines	Tuva Grimsgaard
Markus Nilsen Rotevatn Ansattes representant	

TILLEGGSINFORMASJON TIL REGNSKAPET 2017:

NOTER:

Regnskapsprinsipper:

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk i Norge. Resultatregnskapet er satt opp etter programområder. Kontingenter inntektsføres ved betaling. Tilskudd inntektsføres i den perioden det er gitt. Tilskudd som skal tilbakebetales, føres opp som tilskuddsgjeld i balansen. Kostnader knyttet til programområder kostnadsføres i samme periode som tilskuddet er inntektsført (sammenstillingsprinsippet).

- 1) Inkluderer momskompensasjon som i 2017 var kr 304 082,-, mot kr 386 344,- i 2016. Inkluderer også tilskudd fra Bill og Melinda Gates Foundation med kr 350 000. ForUM bidrar i Klimavalgalliansen, blant annet med regnskapsførsel. Kampanjens økonomi er derfor inkludert i ForUMs regnskaper.
- 2) Lønn og driftskostnader ut på programområdene ut fra en andelsmessig fordelingsnøkkel.
- 3) Lønn og ytelser til daglig leder var kr 744 129,-

Styreleder ble honorert med kr 25.000,-. Ingen andre styremedlemmer har blitt honorert.

Revisjon 2017, inkl mva:	57 693
Hvorav særattestasjon Norad og momskomp:	12 192
4) Herav depositum husleie kr 182.644 og bundne skattetreksmidler kr 202 347	
5) Annen kortsiktig gjeld:	
Påløpte feriepengar	329 773
Ubrukt Norad-tilskudd	1 567 892
Ubrukt Gates-tilskudd	915 900
Annen kortsiktig gjeld	98 416
Sum	2 911 981

FORUMS MEDLEMMER 2017

- ADRA Norge
 - Amnesty International Norge
 - Atlas-Alliansen
 - Attac
 - Besteforeldrenes Klimaaksjon
 - CARE Norge
 - Caritas Norge
 - Changemaker
 - Digni
 - Fairtrade Norge
 - Fellesrådet for Afrika
 - FIAN Norge
 - FIVAS
 - FN-sambandet
 - FORUT
 - Framtiden i våre hender
 - Holistisk Forbund
 - Internasjonal Kvinnelige for Fred og Frihet
- KFUK-KFUM Global
 - Kirkens Nødhjelp
 - Kristne Arbeidere
 - Latin-Amerikagruppene i Norge
 - LHL-Internasjonal
 - Mellomkirkelig Råd
 - Miljøagentene
 - Naturvernforbundet
 - Nei til Atomvåpen
 - Norges fredslag
 - Norges fredsråd
 - Norsk Folkehjelp
 - Oikos – Økologisk Norge
 - Plan Norge
 - PRESS
 - Redd Barna
 - Regnskogfondet
 - SABIMA
 - SAIH
- Sex og Politikk
 - SLUG (Nettverk for rettferdig gjeldspolitik)
 - SOS-barnebyer
 - Spire
 - Strømmestiftelsen
 - Støttekomiteen for Vest-Sahara
 - Utviklingsfondet
 - WWF-Norge
- Støttemedlemmer:

 - Human-etisk Forbund
 - Norsk Bonde- og Småbrukarlag
 - Stiftelsen Korsvei

FORUMS STYRE OG SEKRETARIAT

STYRET 2017: Aina Østreng, Anna Karlsson, Eirik Sandnes Lindebjerg, Ingeborg Breines, Martine Kopstad Floeng, Ane Kollen Evenmo, Maren Hemsett, David Bergan. Ikke til stede: Rune Arctander, Anne Kari Garberg, Markus Nilsen Rotevatn, Tuva Grimsgaard.

FORUMS SEKRETARIAT VED UTGANGEN AV 2017: Linda Våge, Silje Hagerup, Hannah Ander, Borghild Tønnessen-Krokan, Markus Nilsen Rotevatn, Kristina Fröberg. Ikke til stede: Gunn Johnsen.

Forum for
utvikling og miljø